

OSZEF MÁÁMÁRIM

(CIKKEK GYÜJTEMÉNYE)

a magyarországi BÁCHÁD (Brit Chalucim Dátiim = Vallásos Chalucok Szövetsége) hachsaráinak kulturprogrammájához

Budapest, ádar séni 5706.

És minthogy a judaista szemlélet örök idők óta ellensége minden jogfosztási és elnyomási törekvésnek, természetes, hogy a hitleri rezsimnek végső leszámolásra kellett indulnia a zsidóság ellen, "fattyu nép és létezése bűn az élet legszentebb törvényei ellen". Nem mintha ez lett volna a nemzetiszocializmusnak leglényegesebb pontja, de ez alatt az álarc alatt sok mindent lehetett leplezni. Ha a "bolsevista zsidó" Marxot említették, ez jogcím volt arra, hogy hajtóvadászatot rendezzenek a kommunizmus ellen, mely beteg zsidó agyak szüleménye. "Ha a zsidó Rotschildot említették, a plutokrácia megszemélyesítőjeként állították be, hogy a nyomorgó tömegek figyelmét elvonják az I.G. Farbenindustrie Kruppék stb. fantasztikus vagyonáról, beállítva minden szerencsétlenség és társadalmi egyenlőtlenség előidézőjeként a "nemzetközi zsidó tőkét".

A hitlerizmus csak közvetve kívánt a zsidóság ellen harcolni - amennyiben ez kiváló eszköz volt - tényleges célja azonban a mind több tért hódító szociális eszmék ellen irányult, melyek összeomlással fenyegették azt a rendszert, mely minden reakció melegágya volt.

Ezek voltak az indítóokok, melyek a nagy világkataklizmához vezettek, melynek veszteségi mérlegén 25 millió halott van és ezek között mintegy hat millió, tehát több mint 22 % zsidó szerepel. Európa zsidóságának 85 %-át teszi ez ki, míg a világ zsidóságának 18 milliójához arányítva is 1/3-os veszteséget. Oly megrendítő ez az arány, hogy meg kell borzadjon tőle mindenki, akiben a humanitásnak akár csak egy szikrája is szunnyad.

Nem kívánok azonban a zsidóság áldozatainak óriási méretével foglalkozni, mert ez minden tragikus volta ellenére is banalitás számba menne. De talán nem lesz érdektelen a zsidóság világhelyzetének megértése céljából néhány olyan momentumot felidézni, melyek annakidején visszhang nélkül rohantak el felettünk, de alkalmasak arra, hogy ítéletünket befolyásolják Európa népeinek zsidóbarátságáról kiépített illuziókat illetően.

A nemzetiszocializmusnak Németországban bekövetkezett uralomra jutása nagy zsidó tömegeket józanított ki eddigi politikai rövidlátásukból. A későbbi események körvonalai kezdtek kibontakozni és minden józan zsidó láthatta az európai zsidó tragédia kialakulásának kezdetét. Egyetlen radikális megoldás lett volna; tömeges alijs. A zsidóság ezen határozott követelésére adott válaszként született meg 1939-ben az angol Fehér Könyv. Ennek három főpontja van: 1./ Öt esztendő alatt mindössze 70.000 zsidó vándorolhat be Palesztinába, tehát évenként 15.000 személy. 2./ Palesztina területének csak egy tized részében vásárolhatnak zsidók földet, míg a fennmaradt területeken csak keresztényeknek van vásárlási joguk. Kivételes esetekben és rendkívüli jóváhagyással zsidók is vehetnek az egy tized részen túl. 3./ Angol közigazgatás.

Az első és harmadik bekezdési pontok azonnali hatállyal életbe léptek, míg a második pont csak a háboru kezdetén lett megszavazva.

Ebben az időben a fasiszta propaganda erősen terjedt az arabok körében. A német és olasz arany nem bizonyult hiábavaló befekte-

tésnek. Azok a főmuftik, akiknek a Fehér Könyv kedvezni kívánt, megindították Közel-Keleten a demokrácia elleni küzdelmet. Később bebizonyosodott, hogy Irakban, Szíriában, Egyiptomban angolellenes forradalmak születtek meg. A palesztinai arab főmufti Berlinbe szökött, ahol bizonyítani igyekezett az arabok befogásbeli azonosságát a nemzetiszocializmussal. Világos tehát, hogy megbízható pontja a demokráciának a Közel-Keleten csak egy volt, a zsidó Palesztina. És mégis. Nem segített az elkeseredett segélykiáltás a halál torkából. Ha Palesztina kapui ekkor kinyílnak, sok millió testvérünk menekült volna meg a gyilkosok kezei közül.

A háboru megindul és elérkezünk az 1942-es esztendőhöz. A lengyelországi zsidóság helyzete kétségbeejtő. Ekkor Varsó gettója egy zsidót meneszt Londonba, hogy segítséget kérjen. Ez megjelenik az angol parlamentben és könnyes szemekkel könyörög életet jelentő segítségért testvéreinek. Nem kap. Ekkor ez a férfi kirohan és a parlament lépcsőin főbelövi magát. A zsidóság tiltakozásaképpen, hogy felhívja az emberiség figyelmét népének nyomorúságára. Hogy kicsikarja a humanitásnak csak egy szikráját a népek lelkiismeretéből.

Ennek eredményeképp összehívják még ugyanebben az évben a bernudai konferenciát, mely hivatott lett volna megállapítani, milyen eszközökkel fognak a zsidóság megsegítéséhez hozzáfogni. Még nem volt Majdanek, sem Lublin, sem Auschwitz. A németek részéről még volt hajlandóság foglyok kicseréléseképpen zsidókat kiengedni. És a bernudai konferencia üzeni a zsidóságnak: segitenénk szívesen, de nem adhatunk egyetlen egy hajót, egyetlen repülőt sem, tehát semmilyen szállítóeszközt, mert ez meghosszabbítaná a háborút. A zsidóság halálos szentenciája itten lett kihirdetve, a haláltáborokban és krematoriumokban csak a kivégzések történtek. A hóhérok Hitler pribékjai voltak.

1943-ban ült össze a Baltimore-i konferencia. Minden nép, mely a háboruban aktív módon vett részt a demokráciák oldalán, készülni kezdett a békére megformulázva jogos követeléseit. Baltimoreban a zsidóság azon határozott óhaja került kifejezésre, hogy Palesztinában létesítsenek önálló zsidó államot. Válasza erre a kulturemberiségnek San Francisco, melyen minden demokrata ország képviselve van és a zsidóság csak megfigyelőket küldhetett. És Palesztina kapui még mindig el vannak zárva előlünk.

Mély rezignáltsággal kell megállapítanunk: Európa konzekvens maradt önmagához, galád módon becsapott bennünket a múltban és ma is hü maradt tradícióihoz.

Ezek a tények határozták meg és döntötték el a zsidóság világ-helyzetét az utolsó esztendőben. Ami számunkra vért és tragédiát jelentett, azt a világ statisztikai adat gyanánt könyveli el. A borulátás áldozatául esett népünk színe-java, de mélységes tragédiánk sem volt elegendő, hogy az emberiséget belátóbbá tegye velünk szemben.

Ma Európában alig van zsidóság. Csak romok és jeltelen tömegsirok. Vádoljuk ezért Európát, annak hamis demokráciáját és

SEXUÁLITÁS A FIUGABANA

Az embernek élnivágyása mellett a legerősebb ösztöne a fajfenntartási ösztön, az amellyel a Világ teremője minden élőlényt bekapcsolt a teremtés munkájában, a nagy misztikumba. Sexuális adottságaink megmagyarázása, legkevesebb annyit foglalkoztatta az emberiség gondolkodóit, mint a létfenntartási ösztönünk. Mert ahogy az egyik, éppen úgy a másik is titokzatos előtünk. A sexualitás örök probléma, a két nem viszonyát mindig kimeríthetetlen témát fog képezni az emberiség minden gondolkodójának. Vesszünk minden emberénél.

Még alig néhány évtizeddel ezelőtt is, mielőtt Sigmund Freud elkezdte tanainak hirdetését az egész emberi társadalomnak merőben más volt a felfogása ebben a kérdésben, mint ma.

Azt tartották például, hogy az embernek bizonyos kor elérése után, mikor már nemileg érett - vannak sexualis megnyilvánulásai. Ő azonban bebizonyította, hogy a ma született csecsemőnek ép úgy meg van a maga nemisége, mint egy fejlett felnőttnek, éppen csak az a különbség, hogy a megnyilvánulások mások és mások. Bebizonyította azonkívül azt, hogy életünk minden ága be van hálózva sexualitással és álmaink indítóoka, lelki zavaraink indítóka meg nem magyarázható cselekedeteink mozgató rugója.

Az embéknél a fajfenntartási ösztön sokszor még az életösztönnél is erősebb. Példa erre a sok esztelen és kockázatos tett, melyet az ember elkövet szerelme eléréseért, és pedig erre a kielégülést és megértést nem találó szerelmes életuntsága. A sexualitás következtében az ember gondolkodása elveszti logikáját, azért is írja Schopenhauer, hogy a filozófiai tudományokkal csak öreg embereknek szabad foglalkozni, akit nem zavar tulságosan a sexualis ösztön.

Toránk erősen kihanyszulyozza a nemiséget - ez is bizonyítja, milyen nagy a fontossága - és parancsként közli az emberiséggel: szaporodjatok és sokasodjatok és töltsétek be a Földet. Érdekes, hogy a Torá mennire emberien kezeli a nemi kérdést és olvasásakor az ember egészen elámul, hogy a Torá nagyszerű és nyílt tanítása után a következő évezredek alatt mennyit butították az emberiséget a nemi problémát illetően. A katolicizmus kegyetlennel eltiltotta papjait a családalapítástól, ezzel a világ rendjével ellentétes intézkedést hozott, melynek káros hatásai a papok erkölcsi életét illetően nem is maradtak el. Ez is bizonyítja, hogy sem ebben, sem más kérdésben nem szabad a világ rendjével szembehelyezkedni és Toránk ezt sehol sem teszi.

Ma már egyre emberibb a felfogás a sexualis kérdésben épp úgy, mint egyéb kérdésekben. Ma már nem fázik össze halcsonttal magukat a nők, nincs már durázderék és a férfiak sem hordanak kemény gallért. A társadalom is kezd visszatérni az egyszerűbb természetesebb formákhoz és lassan megszűnik az álprűdéria is. A szocialista államok a szabadszerelmet dicsőítik, azt gondolva, hogy minden ember gondolkodása olyan fenkolt már, mint azoké a nagy gondolkodóké, akik a szocializmus eszméjét elterjesztették. Mi azonban nagyon jól tudjuk, hogy a szabadszerelm korántsem olyan ideális dolog, ahogy azt beallítani igyekeznek. Egyelőre sincs más hatása, minthogy megrontja a családi életet anélkül, hogy mást adna helyette. Ezért van az, hogy mi akik a szocializmus mellett törünk lándzsát és a szocialis igazságokért harcolunk, egy szocialis Erecért, ebben a kérdésben is a Torához nagy szocialis

törvénykönyvünkhöz fordulunk. A Torábann nincs alszemerem, a Torá semmit nem takargat, a Torában a két nem közötti sexualis kapcsolat egy oly természetes, mint ahogy természetes minden más Isten által teremtetett dolog, a nap sütése a virág virágzása.

Mi ebben a kérdésben is mint egész ideológiánkban csak a Torát Chájjim útjait követjük. Élet és Torá, ez a nagy egység irányít minket.

Plugáinkban a két nem együtt nevelődik. Az együtt nevelés magával hozza, hogy a két nem jobban megismeri egymást, ezáltal kevesebb a surlódási terület, kevesebb a probléma, kevesebb az izgató momentum. A nő nem alárendeltje, de mellé rendeltje a férfinak, egyenrangú fele, akinek szintén éppen olyan önálló akarata van és azt az akaratát érvényesíteni is tudja. Rentgeteg sexualis ösztön vezértődik le ezáltal, hogy a két egymástól elzárt nem egymás mellett él, megismeri egymást, ehymás problémáit és rögtön nem olyan titokzatos egymás szemében.

Az egyenlőség a plugában annyira megy, hogy sokan hajlandók azt is kijelenteni, hogy én a chávérban nem látok férfit, a chávérban nem látok lányt, én csak testvéremnek látom a mi családi közösségünkben, én nem veszem észre, hogy az egyik férfi, másik nő.

Szerintem ez a felfogás helytelen és hamis, nem őszinte. Hogyan?

Elképzelhető-e az, hogy le tudják élni férfiak és nők életüket bachurok és bachurákanélkül, hogy megköték egymásban a férfit vagy a nőt? Hogy képesek szembeszállni a világ rendjével, hogy képesek szembeszállni Teremtőjükkel, aki bennük nemiségükkel elhelyezte? Hogy nem alapítanak családot és nem járulnak hozzá a zsidóság fenntartásához? Nem, ezt a kijelentések tulajdonosai nem gondolják komolyan. A chávér igenis látja meg a chávérában a nőt, mert az természetes és nem származik semmi baj. Tudja és érezze, hogy egymásnak, kiegészítő részei és valaha valamelyikükkel családot fog alapítani. Addig a nagy percig azonban nem ez legyen a fő problémája, mint ahogy éppen elő más problémát is vett fel, melyek megoldásra várnak és amelyek megoldásához egész emberekre van szükség tekintet nélkül arra, chávér-a vagy chávér az illető.

Meg kell azonban valósítani azt, hogy chálucok és chalucaik között mennél több ifjúházaság jöjjön létre és ha elérkezik az alija, akkor mindenkinek meg legyen a párja, akit a hosszú pluga látta megismert már annyira, hogy képesnek tartja magát családot alapítani.

A cháluc és chaluca mindig kell hogy találjon magának a plugában szabad ideje alatt is valami foglalkozást egy percig sem henyéljen, mert éppen a helyélés következménye az, hogy a nemi ösztönök rabjává lesz az ember. Ha a cháluc és chaluca minden előzetes nevelés nélkül kerülne össze a kiboucban, ez bizony megzavarná mind a kettőjüket, mint ahogy megzavar egy jesivabachurt és el is ront esetleg a lányok tulságos közelsége, szemben az ollynnal, akit úgy neveltek, hogy a nőben ugyanolyan embert lásson mint jómaaban. Igen fontos ez azért, hogy a koedukációt már jókor megkezdjük, még az illető chávér gyermekkorában, hogy a chávér és a chávéra viszonya teljesen problémamentesen legyen előtte. Egy kor van csupán, midőn kis időre meg kell szakítani a közös nevelést, ez pedig a kamasz illetve a bakfis kor. Ilyenkor következnek be mind két nemnél a nagy testi és lelki változások és a két nem zavarja ilyenkor egymást, zavarja a természetes fejlődést. Midőn azonban ez a korszak lezajlik, ismét egymás mellett kell a chávéroknak a chávérákkal élni. Most már kialakult emberek itélőképesseggel, akiknek már egyéniségük van. Ugyan az a céljuk, ugyan azok a problémák és az előzetes nevelés következményeképpen teljesen őszintéknek kell lennie egymással szemben és egyáltalán nem szabad hogy zavarja őket nemi különbözőségük. Fel kell tárni minden problémát őszintén és nyíltan és éppen ez a nyíltság vezet majd oda, hogy képesek lesznek majd a Torá szellemének megfelelően teljesen önmegtartoztatásban éljenek addig, amíg majd egymászt biztosan kiválasztva a Torá parancsa szerint családot alapítanak és biztosítják a zsidó jövőt.

Ivrit a hachsarán.

A hachsarák kulturprogrammjában mindenütt nyelvünk tanulása az első pont. Minden plugánban tisztában vannak a chavérok történelmi nyelvünk jelentőségével.

Nemzeti vallásunk után a "lasón kodesnek" a hébernek volt legnagyobb szerepe népünk fenntartásában. A közös nyelv, mint összetartó kapocs nem volt egyedülálló, hanem összefonódott a hitnek és az Erec felé irányuló vágyaknak elszakíthatatlan láncáival. Mint ahogy elképzelhetetlen vallásunk Cioni mag nélkül, épp annyira hozzátartozott valaha a vallásos és nemzeti törekvések kifejezéséhez a héber nyelv is. Történelmi nyelvünk a T'nach és a Misna nyelve kétségtelenül az egyetlen igazán zsidónak monható nyelv, amely a kétezer éves galut alatt - joggal állíthatjuk - sértetlenül megőrizte azt a zsidó lelket, amelyből irodalmunk kincsei fakadtak. A galut alatt is teljesen mentes maradt az idegen hatásoktól. Felmerül ugyan a kétség: hiszen csak holt nyelv volt hosszú időn keresztül és halottaiból feltámasztani valamit - kétes egy vállalkozás. Az első válasz erre: az ivrit mindenképpen megérdemli a felélesztés fáradsalmát. A második: egyáltalán nem mondható holt nyelvnek az ivrit: életképességét a héber nyelven állandóan megjelent irodalmi munkák és a zsidók által beszélt más nyelveken gyakorolt hatása egyaránt bizonyítja. A ladinora jiddisre és az egyéb héberrel kevert nyelvekre gondolunk. Ezek a kevert nyelvek természetesen nem tükrözhetik vissza annyira a zsidó lelket, mint az, amelyik teljesen izig-vérig zsidó, vagyis héber. A cionista mozgalom tehát a héber nyelvet ismeri el zsidó nyelvnek, habár a hatalmas tömegek által beszélt jiddisnek is voltak és vannak hívei.

Érdekes megfigyelni azt, hogy még a jiddis anyanyelvűek közt is, hogy oszlanak meg a héber és jiddis-pártiak. Minél vallásosabb és minél erősebben népi érzelmű valaki, annál közelebb érzi magát többnyire a történelmi nyelvünkhöz, míg a népi és vallásos eszme csökkenésével mindinkább a jiddis válik kulturnyelvvé is. /Az előző esetben a szellem nyelve mindig a héber volt./ Gondoljunk csak egyrészt az elmúlt századok hébernyelvű vallásos könyveire Lengyel és Oroszországban, vagy pedig a Haszkalá héber nyelvű harcára, másrészt pedig arra, hogy Oroszországban ma csak kizárólag a jiddist használják, mégpedig az ugynevezett Emesz ortográfiával, hogy ezzel is távolabb vigyék a zsidóságot az ivrittől.

Ezekután az ivrit különleges szerepe plugáinkban könnyen érthetővé válik. Mi akik a teljes zsidóságot azaz nemzeti, vallásos és szociális ideáljainkat egyaránt a megvalósulás útján akarjuk tovább vezetni, természetes, hogy a héber nyelvet kultiváljuk, mint történelmünk nemzeti és vallási nyelvét.

A Chavérokhoz pedig egyébként is igen közel áll a héber. El-sajátítása a mi chavéraink számára sokkal könnyebb, mint a nem vallásos cionista szervezetek chavérjainak. Chavérjainak kb. 15-20%-a ugyanis ivrit középiskolákba járt, 70-80%-ra

tehető a jiddis anyanyelvűek száma, többiek magyarul, németül, románul vagy szlovákul beszélnek a legjobban. Az elsőnek említett csoport helyzete a legjobb, de a másik két csoportnak is van óriási előnye más mozgalmak chavérjaival szemben. Chalucaink jóformán mind járatosak /a T'nachban és tanultak Misnát és Gemarát/. Így minden különösebb nehézség nélkül tudják olvasni a vallásos irodalom termékeit, külön ivrit nyelvtanulás nélkül is. A jiddis anyanyelvűeknek, akik a többséget alkotják nálunk, sok héber szót megismertek már a jiddisből is.

A bachuráknál a helyzet sokkal rosszabb, bár vannak héber gimnáziumot végzett bachuráink is. A megbocsájthatatlanul hibás ortodox lánynevelés, ha ugyan ilyenről egyáltalán beszélni lehet, a lányokat semmilyen hébernyelvű vallási oktatásban nem részesítette. A bachuráknak nem kellett chumast tanulniok. Misnát és Gemarát? - nevetséges. Imádkozni? - hát azt talán igen, azt lehet már, - valamit - vallotta ez a felfogás. Szomorú következménye ennek a hanyagságnak, hogy chavéráink igen nagy részének majdnem oly ismeretlen a héber, mint egy idegen nyelv.

Különbözők tehát a gyakorlati teendők mind a két csoportnál. A chavéroknál erősen figyelembe kell venni adottságukat. A már meglévő szókészlet az ivrit tanulás megkezdése előtt passzív, azaz a chavér le tudja fordítani ugyan anyanyelvére a héber szöveget, ivritül beszélni azonban egyáltalán nem tud, mert anyanyelvéről ivritre nem tud fordítani szavakat. Tehát a legelső feladat az ivrit beszélgetés gyakorlása minél intenzívebben. Igen beváltak a rendes ivrit siurokon kívül a Sáá Ivrit-ek azaz egy bizonyos meghatározott idő, mely alatt a chevra csak héberül beszélgethet. Előzőleg megállapodást köt a pluga, hogy a kiszabott idő alatt /pl. ébresztőtől munkába menetelig/ csak ivritül beszél mindenki. Aki megfelelkezik, esetleg más nyelven szól, az az "énemi nevin" választ kapja. Az ivrit siurok vezetőjének pedig mindig különös gondot kell fordítani arra, hogy a chavérok élőszóval mondják el az olvasott szöveg tartalmát. A siurok legnagyobb részének beszélgetésből kell állnia.

A kezdő héber tanulónál nehézséget szokott okozni a szilárd kiejtés elsajátítása. A Bné Akiba plugákon azonban az imádkozás is szilárd kiejtéssel történik, így meglehetősen gyorsan megszokhatják chavérjaink.

Ha plugán erre lehetőség van, jó ha a magyar és a jiddis anyanyelvűek külön-külön csoportokban tanulhatnak. A nyelvtan tanulás és a szókincs gyarapításának szempontjából egyformán fontos volna az. Mint már említettük a chavérok passzív szókincsüket a T'nachból és a Talmudból nyerték. Hogy ez a szókincs aktív vá váljék, fontos volna, hogy a T'nachot, esetleg - ennek a keresztülvitele lényegesen nehezebb - a Talmudot is nyelvtani elemzéssel szilárd kiejtéssel tanulná a limudó kodesben jártas kezdőcsoport.

A főnehézség a plugákon többnyire a nyelvtan. A chavérok

nagyrésze ugyanis semmilyen nyelvet nem tud annyira alaposan, hogy annak nyelvtanára építhesse ivrit nyelvtani tudását. Nehéz feladat a madrichnak tanítani a héber és az anyanyelv nyelvtani alapfogalmait. A chavérok szorgalma ezt az akadályt is legyőzheti. Különböző is a természetes nyelvérzék pótolni tudja a nyelvtani előképzettséget. Bevált e téren az igéket négy alakjukban kiírni és megtanulni. Reméljük a leírt módok alkalmazásak lesznek arra, hogy a kibbucokban az ivrit legyen mind a társadalmi mind a kulturális szükségletek nyelve. Ha ezt elértük, nagy lépéssel közeledtünk ahhoz a célunkhoz is, hogy igazán zsidók legyünk - hiszen megismertük nyelvünket. Így módon a komplikált igeragozás sokkal egyszerűbbé és könnyebbé válik. A chavérokban azonban sajnos nem igen van ilyen alap, amire a héber nyelvtanulás felépülhetne. Csak a lányok közismert buzgalma és igyekezete egyensúlyozza ezt a hiányt.

A héber nyelv használata a plugában közelebb hozza a chavérokat az ereci élethez, valóságos ereci szellem hatja át a légkört. Az ajtókon és falakon sőt a használati tárgyakon ivrit feliratok, a németes nevek hebraizálása, az ivrit köszöntések, mind mind ezt a célt szolgálják.

És minthogy plugáinkon egyik főtörekvésünk az Avira d'Erec Jiszráél az ereci légkör teremtésével komoly nevelési eredményt elérni, fel is használjuk a Berlitz módszer eme gyakorlati tanácsait. Ezek a szempontok vezessenek bennünket plugáinkban az ivritet illetően.

Jicchák Elicur.
/Hechaluc Hádáti I.szám./

NACHSARA ÉS - ISKOLÁZÁS, TOVÁBBKÉPZÉS.

Az országépítés nagy feladatai előtt sok dolgot tisztáznunk kell, jóllehet sok olyan kérdés van, amelyet az épülő ország viszonyai, adottságai természetes uton megoldanak.

Azok között a problémák között, amelyeknek megoldására magunknak kell minden erőnket, képességünket összeszednünk, sok van olyan, amelyen az egész emberiség vajudik már hosszú emberöltők, évszázadok, esetleg évezredek óta. Mindent meg kell tennünk, hogy ezekre az örök emberi kérdésekre kellő megoldást találjunk a magunk, a zsidóság s az egész emberiség javára. Különösen napjainkban érett meg ezen kérdések közül a szocializmus ereci problémája.

Népünk újjászületési mozgalma azonban gyakran állít bennünket olyan kérdések elé is, amelyek a többi népeknél nem okoznak gondot. Nem vagyunk "goj köchol hágojim", - s ha ez sok szempontból büszkeséggel tölt is el bennünket, nem tagadhatjuk, ez sok megkülönböztetett fáradsággal is jár. Éppen speciális nép-voltunk, csodába illő létünk az oka annak, hogy népünk társadalmi és gazdasági helyzete is egészen különös, sőt viisszás. Ez a magyarázata annak, hogy nálunk a szociális problémák sokkal nagyobb területet fog be, mint más népeknél, s olyan tájakat is érint, melyek a többi népeknél kivülről esnek.

Ez magyarázza meg azt is, hogy általános probléma például nálunk a tanulás, az iskolázás, a magasabb-foku szakképzés mikéntje. Oly probléma ez, amelyet csak a zsidó élet más általános problémáival együtt lehet és szabad vizsgálat alá venni.

Erről a beállítás-módról és az ebből folyó tanulságokról szeretnék most írni, mozgalmunk érdekére való különös tekintettel.

A Galut, az állandó kiűzéstől való félelem, a kényszerű vándorélet a zsidóságot arra indította, hogy vagyonát könnyen kezelhető, aránylag kis helyen elférő pénzbe fektesse, s ennek segítségével keresse megélhetését. Az egykor földművelő és állattenyésztő népből kereskedő, laza elegy lett. Teljesen eltávolodtunk az "ádámá"-tól, hiszen "erec"-től is olyan távol álltunk. Ha a zsidóságról szóló statisztikákat nézegetjük, vagy hogyha

csupán egyetlen város zsidóságának látszati képét tekintjük is, megdöbentő kép tárul elénk; a zsidóság legnagyobb része kereskedelemmel foglalkozik, kisebb hányada iparos és szinte elenyésző az őstermelők száma. Olyan foglalkozása van tehát galuti zsidóságunk legnagyobb részének, amely az őstermeléstől függ és az emberiség történelmében csak a magasabb társadalmi fejlődés útján jöhetett létre.

Azonkívül a zsidó nép minden rétegéből állandóan felszínre kerülnek szellemi munkások, orvosok, ügyvédek, tanítók, tanárok, művészek, tudósok. Népünk az "Írás népe", bármilyen elcsépelet is ez az igazság, mégis olyan tény, amelyet állandóan szem előtt kell tartani.

A belső kényszeren kívül, amely népünket mindig az igazabb, a tökéletesebb felé ösztökélte, külső okok is közrejátszottak abban, hogy zsidó nemzedékek egymásutánjában egyre több szellemi foglalkozásu van. A Galutnak egyik kóros tünete ez, ha nem is látszik annak első tekintetre. És éppen a zsidóság aránytalan megoszlása az egyes foglalkozási ágakban, éppen az, hogy a zsidóság a viszonylag jobb megélhetési lehetőséget nyújtó foglalkozásokat üzi, - ez a modern antiszemita izmus egyik igen kedvelt céltablája.

Modern cionizmusunk, chaluci életfelfogásunk pedig a zsidókérdés végleges megoldására és ezzel az antiszemitizmus értelmetlenné-tételére is törekszik, egyben tehát az összes antiszemita érveket megcáfolja. A cionizmus a zsidóságot válságos és kilátástalan galuti helyzetéből gyökeres változtatással akarja kirántani; azzal, hogy megszüntetni igyekszik a zsidóság fonák helyzetét a világban, újra felfedezvén s felépítvén ősi országát. A chaluci mozgalmak pedig, amelyek az ereci építés küzdelmei között szinte maguktól nőttek ki a földből, még tovább jutottak. Az első uttörők előtt hatalmas feladat állott: országot alkotni a semmiből. Előlről kell kezdeni mindent. Azoknál a termelési tényezőknél, amelyek az élet alapjai. Vissza kell térnünk a földhöz, hogy munkánkkal dolgozzuk meg azt. Egy új ország, egy új társadalom, egy egészen új kis világ alapjait rakjuk mi le most, világos tehát, hogy mint minden társadalom kezdeténél, a mi országépítésünkénél is a testi munkáé a vezetőszerp. A cionizmus - visszatérés a zsidósághoz, a zsidó országba való visszatérés előtt, s a zsidóság, amely felé mi újra igyekszünk, a természet népe, amely volt valaha az első és második honfoglalás idején. A chaluci mozgalmak teljesen összpontosították az erőiket. A szociális ideáloknak és ereci viszonyoknak egyaránt megfelelő kollektív munkarendszerük alapján kezdtek száradni a mocsarak, magasba szökkenni az új termés kalászhai, - a csoda sikerült. A semmiből élet fakadt.

Ma már tudjuk, nem vénhedt meg Izráel, hisz szemei épek, meg tudja látni baját és karjai életerőtől duzzadnak, hogy a gyógymódot megglelje.

El tudta érni mozgalmunk, hogy chávéroknak tömegek lemondjanak egyéni érvényesülési törekvéseikről, anyagi természetű vágyaikról, s magukat teljesen odaadják az országnak. Minden erejüket a közös munka köti le, egy emberre válnak mind a küzdelemben, harcban, kemény munkában, holott nem is olyan régen még a galut fojtó levegőjét szívták.

Népünk hatalmas erőtartalmait bizonyítja a chaluci eszme diadalútja. Nagyszerű tanúságtétel ez testi és szellemi erőink mellett. Hogy az elsatnyult, testileg visszafejlődött gettó-zsidóság és chaluc között fizikai erőben mekkora a különbség, nem kell részletezni. De szellemi téren is hatalmas a fejlődés a galut-zsidó és chaluc közt. Az áldozat-vállalás, a felemelt fő, az öntudat, az erősen kifejlődött közösségi érzés, a testi munka becsülése, mind megannyi értéktöbblet szellemvilágunkban.

A közösségi élet vállalása, a kollektív munka ténye maga a chaluc szellemi továbbfejlődésének egyben legelső állomása. A közösségi élet kulturális téren is sokkal többet nyújthat a chevra tagjainak, mintha külön, magánosan élnének. Ezt a tényt belátva igyekeztek oly nagy számban szellemi foglalkozásaik is az ereci kibbucokba. A kibbuci élet nem jelentett semmilyen szempontból szellemi visszaesést, mert csak a kispolgári karriervágyról követel lemondást, - szellemi fejlődésére minden lehetőség megvan, illetve meg kell hogy legyen. Beleértve itt azt is, ha valaki chaluc létére olyan ismereteket akar megszerezni, amelyek egyes speciális szellemi pályákon szükségesek. Ezt az állítást akarom a következőkben alátámasztani.

Az ereci kibbucokban és a hachsarokon is a továbbképzés közös uton történik, az egész chevra egységes terve szerint, amelyet maga is hajt végre. Most a hachsarák részéről vizsgáljuk meg ezt a kérdést. Milyen legyen a kulturprogram a hachsarán? Elsősorban áll természetesen az ivrit és limudó kodes, zsidó történelem, cionisztika és egyéb általános tárgykörökből. Mindig a chevratól függ az utóbbiból mit választ. Függs a chevra hajlamaitól, de függ azoktól a lehetőségektől is, milyen tárgykörhöz van megfelelő könyv, melyikhez van chavér, aki jobban ért hozzá, mint a többi. A plugáknak mindig csak előnyt jelenthet, ha van néhány ugynevezett tarbut-embere, aki amellett, hogy kiveszi részét a munkából minden módon, azonfelül még külön képezi magát, olvas, hogy ezáltal is hasznosabbá tegye magát chevrajának.

Az egyéni továbbtanulásnak egyik módja a hachsarán az önképzés. esetleg egy idősebb tanultabb chavér irányítása mel-

U j z s i d ó t i p u s t !

A hachsara feladata és célja.

Az erec-jiszráéli és a galuti életfeltételek különbsége, valamint az a lényeges cionista törekvés, hogy a zsidó nemzet ujjaéledésével új társadalmi, kulturális és gazdasági élet alakuljon ki, hozta létre a hachsarát. A chalucit ezen elterjedt intézménye hivatva van az Erec Jiszráélba törekvő zsidóságot, különösképen az ifjuságot testileg és lelkileg felkészíteni az ereci, a galutitól sokban eltérő, életfeltételekre.

A galut két évtizede alatt a zsidóság a mindenkoron uralkodó rendszerek érdekeinek megfelelően távoltartott a termelőmunkától és kizárólag a termelő és fogyasztó közötti közvetítő szerepét tölthette be. Írthető, hogy éppen ezért lelki beállítottságuk is ennek megfelelően alakult ki a fizikai munkához való /ferde/ idegenszerű viszonya. A pozitív termeléshez csak a XIX-ik század végén kezdett visszatérni, de leginkább erec-jiszráéli építőmunka megindulásakor.

Az ország a zsidó nép távozása óta elhagyatott állapotban hevert. A valaha erdővel borított hegyek és dombok megkopaszodtak, a termőföldek maláriát és halált párolgó mocsarakká váltak. Az egyik napról a másikra intellektuellté átvedlett telepesnek 2 évezred mulasztását kellett pótolnia. Ez a feladat még nemzedékek óta munkában felnőtt embereknek is óriási lett volna.

És miután minden nemzetnek annyi ege van a feje fölött, amennyi föld a talpa alatt, a chaluci ut a földmunka által történő birtokbavételre törekedett. Ehhez azonban a kapa és ásó helyett kezében ceruzát és tollat tartó zsidó uttörőnek szakismeretre és a kaszálás és kapálás munkáját biztosan végző rutinos kezekre volt szükség.

Az Európából kikerült, szappant, seprűt ismerő, higiéniára és a civilizáció egyéb vívmányaira igényt tartó zsidó dolgozó a piszokban a mocsokban heverő arabbal kellett felvegye a kenyérkereseti küzdelmet, akinek azon kívül, hogy a primitív mozsarában megtörhesse napi pár szem búzáját és abból kenyérszerű tésztát süthessen, semmire sem volt igénye. És hogy a zsidó munka gyökeret verhessen, a zsidó munkásnak az arab keresetének megfelelő bérfeltételek mellett kellett dolgoznia, ami maga után vonta a csökkentett életszínvonalat.

Amidőn a cionista gondolat világszerte elterjedt és az ereci kolonizáció nagyobb méreteket kezdett ölteni. A zsidó gazdaságokban mindinkább elhatalmasodott az olcsóbb és igénytelenebb arab munkás foglalkoztatása. Az eredetileg mezőgazdasági munkát végezni szándékozó telepesek, földjeiket megdolgoztatták és hovatovább csak a filantropia segítségével tudták magukat fenntartani. Az ifju nemzedék pedig ismét csak visszatért az európai iskolákba és egyetemekre és ha apáik már elevenebb kapcsolatot teremtettek a munkával, ők ismét elvesztették. De nem csak ez. Az első kezdetek nem hoztak sem nemzeti, sem kulturális vagy szociális megújodást. Erec Jiszráélban egy palesztinai galut volt.

Ezek a felismerések egy új ember-tipust, egy új dolgozó tipust követeltek és ennek kialakítása új nevelési feladatot. Jönnie kellett egy

lett. Ma az a helyzet t'nuánkban is, akárcsak a legtöbb mozgalomban, hogy nagyon letolódott az a korhatár, amikor a chavér megkezdí a kollektív életmódot. Azelőtt hachsarákon csak 18 éven felüliek voltak, ezenkívül Mihába 15-16 évesek mehettek. Ma a magyarországi zsidóság katasztrofája miatt már 10-12 éves gyerekek részére is van Máon Jeladim-unk. Míg ezelőtt a chavérok egy része iskolákban a chevrán kívül képezhette magát, a chaluci gondolatot a kének útján, kívülről ismerve meg, addig most a chevrára hárul már egészen fiatal chavérok iskoláztatása, tanítása is. Nagyon sok függ attól, hogyan sikerül ezt a kérdést megoldani. A galuti gyermekotthonok, Mihák persze jobban megfelelnek az ereci helyzetnek, ahol leendő chalucok neveltetéséről a kibbuc, illetve a szervezet gondoskodik. Akár csak ott, a galuban is vigyáz szervezetünk arra, amennyiben ez lehetséges, hogy a chevrában ne csak a chaluci meggyőződés, hanem az általános kulturszinvonal is minél magasabb legyen. Különösen a legfiatalabbaknál fontos, hogy minél többet nyerjenek kulturális szempontból azáltal, hogy a chevra otthonában élnek iskola helyett.

A mozgalom érdeke tehát, hogy egyes chalucok, akiknek erre kedvük van a hachsarákon belül továbbtanulhassanak, s ily módon a következő generációval már kellően képzett chaluc-nevelők foglalkozhassanak. El kellene érni azt, hogy a Mihákon és a gyermekotthonokban a chlucmadrichokon kívül az is chaluc lehessen, aki a világi tárgyakra tanítja a felnövő nemzedéket, s hogy ez a chavér kellő módon értsen is a dolgához, azaz hogy az előadandó tárgyakon kívül értsen a pedagógiához is. Más szóval, legalább olyan képzettséggel kellene rendelkeznie, mint egy tanítónak, vagy esetleg tanárnak, azonkívül még izzig-vérig chaluc is kell legyen.

Minthogy a jövőben leendő nevelőnek mindkét adottsággal rendelkeznie kellene, módot kell, hogy találjanak a plugában egyes chavérok arra, hogy magukat tovább képezzék. Ezt természetesen a rendes munkáját a chevrában egyáltalán nem szabad, hogy megnyirbálja.

A tanítói-tanári pályán kívül egyéb szellemi munkásoknál kissé más a helyzet. Tény, hogy ma leginkább fizikai munkásokra van szükség és még hosszú időn belül a Galut gondoskodik elegendő szellemi munkásról a chaluci mozgalmakon kívül is, így nem szükséges egyáltalán, hogy ezekre különös súlyt fektessünk. Minden esetre, ha valamely más szellemi munkakör érdekli valamelyik chavért /a művészettel külön cikk foglalkozik/ - nem szabad semmiben sem hátráltatni törekvéseiben. Nem szabad, hogy beleavatkozzunk a chavér elgondolásaiba. Semmi esetre sem lehet jogunk megakadályoznunk célkitűzése elérésében. Kezdem a legritkább esetről, bár csak a

teljesség kedvéért veszem be, látván a lassan szétterülő mosolyt az olvasó arcán: hátha Einstein veszett el abban, akitől megvonjuk a továbbképzés lehetőségét. Mondom ez a legkisebb veszély, ami fenntorog: nagyobb baj ennek az ellentéte, mégpedig az, hogy inkább lemond a volt chavér a chaluci utról, de törekvéseivel nem hagy fel. Kiesik a plugából, vagy be sem lép - és kiesik a mozgalmából is. Hátrányos helyzet lenne ez a tnuánkra. Fel kell tételeznünk tehát a chavérokról, akik szellemi pálya felé törekszenek, hogy szintén az építés kedvéért teszik. Nem szabad egyazon elbírálás alá vonni őket, azokkal, akik a galutban mindig a legjövedelmezőbb, legnagyobb dicsőséget aratni látzó pálya felé törekednek. Általánosságban pedig többnyire az a két szempont vezeti az embereket pályájuk megválasztásában. Ha azonban a plugában kezd valaki tanulni, egy bizonyos határozott irányban remélnünk kell, hogy ezt csak azért teszi, hogy a chaluc ideálnak jobban megfeleljenek, hogy minél többféle módon tudjon Erecnek hasznára lenni. A legegyszerűbb példa erre a kibbuc orvosa, aki éppen úgy résztvesz a munkában, mint a többiek, de a fa árnyékában ott hever készenlétben levetett verejtékes inge mellett kötszerestáskája és ha kell bekötözi megsebesült társa vérző sebeit. Nem tehetünk semmit, ha valamelyik chavér intellektuális hajlamokat mutat, tanulási lehetőségeiben nem szabad meggátolni őt, inkább meg kell őrizni őt a chaluciat, így Erec számára is. Azért, hogy ne egyéni vágyai, hanem szűkebben véve - a kibbuc -, tágabb értelemben - az ország szükségletei szerint használja fel majd.

A néhány oldalnak, amit vele akartam írni, már vége felé járok, mikor egyre jobban megerősödik bennem a kétely mind afölött, amit leírtam. Aki ugyanis egy ország nyelvét, kulturáját megismeri és abban teljesen elmerül, nagyon-nagyon nehezen tud egy másnyelvű műveltséget felvenni. Minél inkább gyarapítjuk ismereteinket idegen nyelven, annál több dolog van, amelyet ivritül nem ismerünk és mondhatjuk inkább távolodunk nyelvünktől, mint közeledünk hozzá. Nagyon, nagyon meg kell gondolni mindenkinek mielőtt egyéb tanuláshoz fog, nem kellene-e ivrit tudását olyan fokra vinni, hogy e nyelven tanulhasson tovább. Azonban tudjuk, ez szinte lehetetlen nálunk, főleg a hébernyelvű tankönyvek hiánya miatt. Mégis mindenkinek, aki a továbbtanulás gondolatával foglalkozik, első-sorban egy erős ivrit-tanulást kellene megszerezzen és azt világi tanulmányaival párhuzamosan, sőt még intenzívebben tovább fejleszteni. Különösen fontos, hogy azok, akik a következő chaluc-nemzedékkel fognak foglalkozni, azok ismerjék igen jól nyelvünket. Egyre több és több vallásos és világi tárgyat kellene majd a B.A. gyermekotthonokban felnövő chavéroknak ivritül tanulni. Így részükre nem lesz probléma már az ivrit, ami pedig bizony mindig a legégetőbb kérdés számunkra.

Nagyjából ezek voltak azt hiszem az irányvonalak, amelyek a magyarországi és csehszlovákiai B.A. a továbbképzés magasabb iskolázás kérdéseiben eddig is figyelembe vett. A kibbucok önképzését állandóan serkentette, a chavérok továbbtanulási törekvéseit pedig a lehető legszabadelvűben kezelte. Tudta minden chavérrol, hogy nem az egyéni érvényesülés, hanem kibbucunk - mozgalmunk - vagy az Ország érdekében törekednek bizonyos iskolázottság elérésére. Hogy ez így legyen, hogy a cháluc akkor is cháluc maradjon, ha injectios tüt is tud kezébe venni, tanulmányi chofésokkal, esetleg könyvekkel és vizsgázási lehetőségek nyújtásával megadta a mozgalom a módot a plugánbelüli továbbképzésre is. A chavérnak intenzív ivrittanulással is pedig közelebb kell hozza tanulmányait az ereci élethez.

S ilyen elvek mellett a következő nemzedék meg fogja érteni, elfogadja már azt az ideált, hogy amint a gondolkozás, a szellem nagyságát emeli az avudá vállalása, a szellem, a tudás növelése sem mehet a közös munka rovására.

Egy kis gondolat-átvitellel egyszerűen: T o r á v ' a v o d á !

- ak - or
/Alon P'nimi/

INTELLEKTUELL A CHALUCI TÁRSADAIOMBAN.

Vegyünk magunknak most egy kis bátorságot szembenézni oly problémákkal is, amelyek legbelőbb titkaink közé tartoznak, amelyeket lehetőleg el szoktunk kendőzni, de legjobb esetben el-tussolni, elodázni, amelyekkel még saját magunk előtt sem próbáltunk - bizonyára nem is mertünk - foglalkozni, de amely problémák kétségtelenül cselekedeteink és főleg gondolkodásunk leg-főbb mozgató rugói közé tartoznak; akár van erről tudomásunk, akár nincs.

Minden bizonnyal e kérdések közé tartozik az intellektuális életpályáknak az új zsidó társadalomba való egészséges beleágyazása éppen saját személyünkön keresztül.

Nem kell visszariadnunk attól a merészségtől, hogy ebbe a problematizáló embercsoportba gondolkodás nélkül mindannyiunkat belesoroztam. Hiszen előbb-utóbb elengedhetetlen, hogy gondolkodó zsidó ifju szembe ne találja magát ezzel a kérdéssel. A probléma azonban elágazóbbá és többértévé válik éppen annak arányában, hogy mikor és milyen lelki hatások idején találkozik vele a fiatal.

Egyet mindenekelőtt leszögezhetünk: a kérdés lényegét nem az a nehézség képezi, amely a társadalom számára még ki-nem-forrott fiatalot visszatartja a szellemi pályák büvörében, vagy nem is az az elemi erővel és könyörtelen következetességgel diadalmaskodó hivatásérzet, amely az eljövendő művészt, a zsenit helyes irányába tereli. A nehézség egészen más természetű. Nem hivatásról, nem is tudományszomjról kell itt beszélnünk; a probléma veleje társadalmi sikra esik. Az európai zsidó ifjúságot, az "izraelita" és "zsidó" gimnáziumokban, közép- és főiskolákban következetesen félrevezették és tudatosan hamis irányban nevelték. Gyermekkortól kezdve csöptették bele ebbe az ifjúságba a polgári - legtöbbször azonban kispolgári, sőt nyárspolgári - eszméket, a karrier kultuszát, a pénz istenítését, a munkák között való alapvető különbségtételt, az alacsonyabbrendűnek bélyegzett - főleg testi - munkák megvetését és a szellemi foglalkozásoknak ezek fölébe helyezését. Voltaképpen innen dotálódik hát az a jólismert jelenség, hogy európai zsidó diákság javarésze előtt életcélként egy bizonytalan, meghatározatlan, talán még általa sem sejtett életut lebeg. Hogy mi lesz ez az út, miben fejti majd ki erőit, miért fog majd küzdeni, mindez még homályos előtte. Csak egyet tud biztosan: ő orvos lesz, vagy ügyvéd, vagy tanár, - /ez még talán a legkevésbé, hiszen a szellemi pályáknak is megvan a maguk valutája és a tanári pályáé éppen mostanában elég alacsony/, - annál többen érzik azonban, hogy bennük egy eljövendő mérnök vénája kering. - Hiszen méltó módon kell tudnunk beleilleszkedni az emberi társadalomba és mi sem világosabb, hogy erre a jól felkészített zsidó ifjúságra ilyen és csakis ilyen tiszteletreméltó életpályák várhattak.

Fölösleges bővebben elmélkednünk most arról, hogy a közelmúlt zsidó katasztrófája deréketörte a humánus nevelési irányzatot, mint ahogyan deréketörte magát az életet is. Ugy látszik azonban, semmivel sem rendítette meg jobban. Mert a történetesen életbenmaradottakkal, azoknak új életvonalával ismét feltámadt a régi irányzat, az iskolák ugyanazt hirdetik, ugyanazt szuggerálják a diákokba, mint azelőtt. - De ha esetleg teljességgel letűnt volna ez a túlhaladt rendszer, illetve annak elve, - bizonyára akkor is nehézségekkel állnánk szemközt mi, akik ugyanezekben az iskolákban nevelkedtünk, akikbe - észre sem vettük mikor és hogyan -, de tudatosan és fokozatosan belénk öntötték ezt a fluidumot, amely - állítani merem - mindannyiunkat elkábitott. De ezen túlmenően: bizonyos ál-biztonságérzetet, hazug öntudatot, csuszamlós /de biztosnak tartott/ alapot lopott lelkünkbe, akkor is fennállana ez a probléma, ha újabb tápot nem is kapnának az elvetett vadmagvak. Különösen kiélezettek hát a problémák most, hogy ugyanezeket a téveseknek bizonyult elveket ismét, újólág hangoztatják, ezeknek jegyében nevelnek, ifjakat toboroznak idegen bálványoknak, népünk fiai közül.

Mert állítani merem, hogy ezek az iskolák, amelyek ma-

gukat zsidóknak nevezik - mégha bármennyire zsidó történelmet, ivritet stb.-t is tanítanak bennük, - /és ebből a szempontból ide kell könyörtelenül soroznunk még azokat az iskolákat is, amelyek héberül tanítottak, amelyek tehát Erecet tartották nevelési feladataik végpontjának/ - mindezek az iskolák megtévesztik a zsidó ifjúságot. A kifejezetten héber iskoláktól eltekintve tudatosan a galuti életre készítik a fiatalságot elő, ahol természetesen szellemi foglalkozás várhat csupán rájuk. De még a héber iskolák is, amelyek pedig pillanatra sem szabad volt, hogy elfelejtsék: ők Erecbe nevelnek, még ezek az iskolák is tévesen neveltek és joggal mondhatjuk: fiatalokat nem közelebb, de távolabb vittek az ereci országépítés gondolatától.- És mi volt a legfőbb hiba, mi volt a lényeges ok, amely e negatív eredményt váltotta ki a különben jóhiszeműen dolgozó intézetekből?

Rövid a válaszunk: Azt nevelték az ifjakba - tudatosan vagy önkéntelenül -, hogy középiskola elvégzése - az érettség - feltétlenül mindenkit, aki azt megszerezte, szellemi pályára predesztinál. Bizony, szabad foglalkozásra még Erecben is, hiszen héberül tanultak, beszéltek, érettségiztek, ezek az ifjak. Nem természetes-e hát, hogy valamennyi orvos, tanár, mérnök stb. lesz különben miért is küzdött nyolc vagy hány éven át?

Nos, s emlitenem sem kell azt a parancsoló követelményt, amely azoknak az ifjaknak pályaválasztásában érvényesül, akiknek anyagi, vagy bármilyen egyéb természetű előnyeik révén sikerült egyetemekre kerülniök. Mi sem biztosabb annál, hogy az ifju orvos lesz, éppen Erecben: mit tesz az, hogy nincs hajlama, kevés a képessége e pályára, ő karriert csinál. És miért? Mert Erecben élhet már, a régi nevelés szellem dolgozik még benne és azt ki tudja, talán csak fiaí forradalminak tartandó követelése fogja tudni megingatni meggyőződésében. Addig ő rendületlenül magasabbrendűnek fogja tartani az ő szellemi foglalkozását, alacsonyabbrendű munkákat hiven meg fog vetni.

Mert a társadalomnak e tagját, mégha ő legjobb esetben is Erecbe jött /mert héber iskolába járt, vagy mert megunta Európát, stb./ nem fogják érinteni az új próbálkozások, a chaluci megmozdulások, a munkás erő kifejtések, amelyek Erecben más jelleget adtak mindennek. Nem fog még talán tudni sem a chaluci kérdésekről, pedig ott, abban az iskolában már régen tudhattak volna erről, könnyűszerrel felvilágosíthatták volna őt is az új értékekről, az új követelményekről. Nagy mulasztás történt.

E mulasztásokat, amelyek még napjainkban is egymásután bekövetkeznek, a saját erőnkől kell megkísérelnünk helyrehozni. Magunknak kell meggyőzni önmagunkat arról, fel kell

világosítanunk saját önünket arról, hogy az intellektuall ember Erecben, az új chaluci társadalomban nem kiváltságos, magasabb osztály tagja. A chaluc is tanul, megtalálható őt is, - sőt talán még nagyobb számban, de főleg mélyebb minőségben képviselve - a középiskolákban, az egyetemeken. Tanulmányaik azonban nem egy eltökélt, egyéni kényelemből kiválasztott életpályának szólnak. Azért kell tanulniok, hogy az élet minden területét meghódítsák, hogy közösségi életük alapjait arra a fokra fektessék le, amely a polgári társadalmak legmagasabb standardját alkották. Az egyszerű közkatona, az ugart feltöltő munkás-chaluc, az is intellektuall. Nem feltétlenül az, de ha igen, ez nála nem kaszt-felsőbbséget, megcsak nem is különleges tekintélyalapot jelent. Diploma és Hátarat Horaa /mert e két egyazon értelemben végzettséget, dokumentumot jelent/, a chalucot nem távolítja el, de éppen közelebb hozzák az alkotás vágyához, a cselekvéshez. Chaluci öntudatukat még egy speciális munkakörre való alkalmasságuk csak fokozza, chaluci értékeket emeli, hiszen új, más által különben el-nem-végezhető munka ellátására is alkalmassá váltak.

Ez a felismerés forradalmat kell hogy jelentsen az iskolák szellemében. Gyökeres változásokat kell előidéznie a diákság gondolatvilágában. Mert ennek szellemében nem azért ül a diák az iskola padjaiban, hogy bizonyítványt szerezzen, mivel ez szükséges ahhoz, hogy erre és erre a pályára léphessen, - hanem azért jár iskolába, hogy valóban tanuljon, hogy emberi értéke emelkedjék. Nem a diáksíny lesz hát ennek a diákságnak ideálja, hanem a valódi tudás és a chaluci meggyőződés megerősítése, éppen ezen keresztül. - Magával vonja ez az új felfogás, mintegy új iskolaszemlélet bizonyos - ilyen alapon - elavult fogalmaknak elvetését. Más értelmet adna egyes megnyilvánulásoknak. Egész új értelmet kapna az a jelenség, hogy egy diák az iskolában tanul is, amit manapság a többiek a "stréber" szóval bélyegeznek meg. Lenne értelme a versenyeknek, a természetes kiválasztódásoknak, - és mindezen keresztül a fejlődésnek.

Ha új, forradalmi eszmét akarunk elterjeszteni, - ez éppen a mi elvünk, - kezdjük meg annak terjesztését az egyéneken keresztül. Mert egyénekből tevődik össze a közösség és az egyének belső forradalma hozza el fokozatosan és meggyőző bizonyossággal a közösség javulását.

Forradalmasítsuk először önmagunkat! Nézzünk szembe eddigi önünkkel, amely megadással, ellenállás nélkül fogadott be idegen eszményeket, nem-kivánatos hatásokat, s szegezzük szembe velük egyéni meggyőződésünket! Állítsuk életutunk megvilágításába eddigi életünket, eddigi tanulmányaink értékeit vizsgáljuk át. Tisztázzuk mit akartunk volna eddig és legyen végre előttünk is világos a chaluci társadalomban való egészséges elhelyezkedésünk lehetősége. -

KADRI.
/Kádima 4/

O S Z É F M Á Á M Á R I M

H a c h s a r a s z n i f n é l k ü l .

Köztudomásu, hogy a B.Á. nevelés a következő fő-
zárókból áll: sznif, hachsara-alijs, ha chsara, hótjásvut. A
sznif nevelés az éda és chevaja előiskolája a hachsarának.
Az a chávér, aki már gyermekkor óta tagja ennek a nevelő-
mozgalomnak, hágsámára lép, azaz hachsarára megy, ahol végre
megkezdí elképzelése szerinti élet megvalósítását.

Ha most felvetjük a kérdést: vajjon lehetséges-e
hachsara sznif nélkül, akkor első pillanatban azt kell felel-
nünk, hogy nem. Mert ugyanugy, ahogy hijásvutra nem mehet senki
hachsara nélkül, hachsarára sem alkalmas bárki. Gyakorlatban
mégis csak találkozunk itt-ott a hachsarákban olyan elemekkel
amelyek egyáltalán nem vettek részt sznif munkában és ha igen
akkor is csak minimális tevékenységet fejtettek ki, avagy csak
rövid ideig részesültek nevelésbe. Feltehető, hogy az igazság
e két megállapítás között van: a s z n i f i n e v e l é s
n é l k ü l ö z h e t e t l e n , d e k i v é t e l e s
e s e t e k b e n - az egyénektől és körülményektől függően -
m e g e n g e d h e t ő a h a c h s a r a s z n i f n é l -
k ü l i s . A hachsara ilyen esetekben ugyan magába fogadja
az illető chávérokat, de vállalja, hogy különlegess nevelésbe
részesíti őket. Tisztán megfogalmazva pedig: kétféle hachsara
létezik: az egyik előzetes sznifnevelés hiányát pótolni akaró,
sok más szempontot is szem előtt tartó nevelés, a másik a sznif
szerves folytatása. Az előbbi fajta részletesebben fogunk foglal-
kozni - hisz a közelmúltban nem sokat találkoztunk ilyenekkel és
így a kultur -anyagunkban is csak gyéren foglalkoztunk problé-
maival.

Általában irányelvünk: f o k o z o t t n e v e l ő -
d é s é s m ű v e l ő d é s s e l b e p ó t o l n i g y o r s
ü t e m b e n a z e l m u l a s z t o t t a k a t u g y a n a k k o r
k i h a s z n á l n i a h a c h s a r á b a n v a l ó t a r -
t ó z k o d á s e l ő n y e t .

A sznifben a m u n k a megszeretése és megunková té-
tele végett- eltekintve a "jom ávoda", sznifi belső munka stb. -
csak elméletben, szichákon készítünk programot ami érthető is a
cofenél; a hachsarán azonban az időtöltésnek legnagyobb részét a
munka képezi. Érthető tehát, hogy az utóbbinál a sznifi nevelés
könnyen pótolta akkor, amikor már a m u n k á t és a k ö l l e k -
t i v á t megszokva, azoknak i d e o l ó g i a i a l a p j a i t
m e g é r t j ü k .

A munka és gazdaság kérdéseit; melyekkel már a sznifben
kezdenek foglalkozni, sokkal egyszerűbben és szemléltetőbben lehet
megtárgyalni egy hachsarán, ahol a chávér maga is m u n k á s és
így közelebb állanak hozzá a munkáskérdések. -Mennyivel könnyebb
meggyőződni a kollektív rendszer helyességéről, megokoltságáról és
keresztülvihetőségéről a hachsarán, mint a sznifben. Természetes a-
z azonban ugyanez akkor, számolnunk kell azzal, hogy a chávér, amelyik
nem volt sznifben nehezebben alkalmazkodni és veti alá magát a
kibbuciut szabályainak, mint amelyik volt.

Általában a hachsarák programjába bizonyos művelődésbeli
- ö n m ű v e l ő d é s b e l i - tervezet is. Történelmi, irodalmi
ideológiai, judaisztikai, cionisztikai és másfajta önképzésre van
szükség. Minthogy ennek alapjait már

a sznifben sajtóítja el a chevra, a kiegészítések és a már elsa-
játított ismeretek magasabb szempontból való megtárgyalása szokott
napirendre kerülni. Az általunk tárgyalt hachsara chávérjainak a-
zonban nem volt alkalom megismerkedni ezen tárgyak alapelemei-
vel sem, ami szükségessé teszi az egész anyagnak a hachsarában
baló ismertetését. Két szempontot tartunk szem előtt: e g y r é s z t
n a g y o b b t i l e m b e n s ü r i t v e v e g y ű k a t
a z a n y a g o t; m á s r é s z t i g y e k e z ű n k a z
i s m e r e t e k e l s a j á t i t á s á v a l o g y i c ő b e n
a t a n u l s a g o k a t é s k ö v e t k e z t e t é s e k e t
l e v o n n i a z é k e t r e á l i s o l d a l á t t a r t
v a s z e m e l ő t t. Ekkor bepótoltuk a sznif elmulasztása
által muttakozott hiányokat, ugyan akkor a közönséges hachsarákban
szokott magasabb szempontok szerinti fegyverekről sem mondunk
le,

A sznifi c o f i u t n a k van öncélja és még egy más célja is. Az utobbi nem más, mint a m u n k a s z e r t e t kiművelése. Tulajdonképpen a kettős cél csak erős analízis esetén tűnik szemünkbe, mert a "cofiut" alatt rendszerint csak a "scouting" öncélt / ép testben ép lélek/ szoktuk látni. Valóságban azonban a cserkészeti és a scoutok szorosan összefüggnek a m u n k á v a l. Erre a megállapításra e helyen csak azért van szükségünk, hogy megfordítva a tételt : a hachsaráp ahol már munkásokkal állunk szemben a munkával némileg pótolhatjuk a cofiutat. De csak némileg. Valóban szükséges, hogy a sznifnélküli hachsarázók figyelembe vegyék a cofiut terén elmulasztottakat is. Több figyelmesefet, p, gisát es mosavat kell rendezni, mint más hachsaráknál. Oriási-értéke van a sznifi embereknek az é l m é n y e z e r z é s n e k , amit a hachsarázók ezáltal szerezhetnek.

Tanulunk még a szűfben p a l e a z t i n o g r á f i á t. Ennek az anyagnak is más formában kell a mi általunk tárgyalt hachsaráknál előfordulni. Ereci földrajzot r é s z l e t e i b e n kell tárgyalni. Sorra venni a kibbusokat és más utalepeket és azokat olyan szemívegen át nézni, amilyenén egy dolgozó cháñuc nézheti. Esetleg hosszabb ideig megállni egyik-másik n, kudánál és annak problémáival foglalkozni / kolonizáció, mezőgazdasági és ipari részletkérdésekkel/.

Térjünk rá végre az efajta plugák leglényegesebb pontjára és a pluga irányítására, ill. vezetésére. Ha teljesen magára hagyjuk szévesene és ha nem is, de semmi esetre sem volna fejlődőképes. A hacsára demokratikus mivoltát sértjük azonban meg, ha vezetőt állítunk be. Mégis az utóbbinál maradunk egy kissé megváltoztatott formában. Így e k s z ü n k a c h e v r á b a v e g y i t e n i e g y n é h á n y r é g i k i p r ó b á l t c h á v é r t. Olyanokat, kiknek a nál még meg nem nevelt chevra nem okozza visszafejlődését. Ezek közül az egyik meg van bízva a neveléssel. Ez tölti be a madrich szerepét. Ennek a madrichnak egyrészt olyan képességgel kell bírnia, hogy beleélje magát az új "társaság" kollektívájába, másrészt tudnia kell "megnevelni" a chávérokat és azok előtt respektussal bírni. "Ros véjno nire" - ő mindent lát, mindent beleszó és irányít, de még továbbra sem lehet "diktátor". Első teendője kiszemelni a chevra-ból alkalmas chávérokat, melyek lehetőleg a pluga által megválasztott. H á n n á l á t n á f l u g a - legyenek együtt. Ezeket jobban kell szem előtt tartani, hogy azok miképp időszerűen az ő szorgalmát nélkülözhetővé tegye.

O S Z É F M Á Á M Á R I M

Fejtegetéseinkből a következő megállapítást szűrhetjük le: sznifi nevelésben részesült chávéroknak másfajta, az eddigiek-től eltérő hachsarákat kell alakítani. Ezekben kihasználva azt a tényt, hogy az alanyok fizikailag d o l g o z ó k, a sznif nevelést fentemlitett módon egyszerűsítve kell pótolni. Hatalmas erőfeszítéssel, aa mnáchél hápluga ügyességével, h a c h s a r á - z ó s z n i f f e é, ill. n e v e l ő d ő h a c h s a r á v á k e l l v á l n i a.

Mönáchém Uziél

fiatal nemzedéknek, mely hivatásának tudatában van, mely vállalja a zsidó ujjászületés uttörő munkáját, a chalucnak. Jönnie kellett a chalucnak, aki munkában szentséget lát és a munkán keresztül várja népének ujjászületését /megújodást/ és aki maga biztosan testileg lelkileg felkészülve büszkén nyúl a szerszám után, hogy nemzetének országát felépítse. Vissza akar térni a természethez, mert csak a természettel való szoros és élő kapcsolata adja meg az erőt egy tisztultabb erkölcsös szociális életre. Aki küzd profétáink universális tanításai szellemében a szociális igazságért kiküszöbölve társadalmi életünkben az egyenlőtlenséget, gyűlöletet és a kizsákmányolt kizsákmányoló fogalmát. És helyt áll a munkán, nem hagyja, hogy a zsidóságra váró feladatokat mások végezzék. Ha kell mezőn szánt, vet és arat, vagy csatornákat fektet le a halálal fenyegető mocsárban. S ha nincs víz kutat fur és ha a Holt tengernél hiányzik a munkás kéz, ott áll helyt.

De helyt áll a nemzet értékei fölött is. Lerázza magáról a galut oszkevényeit tiszteletben tartja a nemzet hagyományait, nemzeti kultúránkat ápolja és őrt áll a héber nyelv ujjáélesztése felett. A chaluc uttörője a gondolatnak és a tetteknek, az eszmének és a cselekvésnek. Utat tör, hogy mindazoknak, akik utána jönnek az ujjáépülő országban, az ujjáéledő zsidó népközösségbe, akik visszatérnek a zsidósághoz, kulturájához, talaj legyen a lábuk alatt és hajlék a fejük felett.

Súlyos feladat előtt áll a hachsara, amikor ennek a típusnak kialakítását tűzték ki céljául. Egy típust, melynek összetevője: idealizmus mélységes meggyőződés, hit az elhivatottságban és a munka regeneráló hatásában, kitartás, önfegyelem és öntudat.

És ezért legelső feladatként áll revidálni a munkához való erő kifejtést, szervezetünket alkalmassá kell tenni szisztematikus és huzamos munkára olyan mértékben, hogy az ne legyen számunkra megerőltetés. És ne válogassunk a munkában; ez jó, ez szép, ez könnyű, mert minden munka egyformán emeli emberi mivoltunk értékét. És majd ha Országban leszünk, nem hagyhatjuk, hogy egyik vagy a másik feladat betöltetlenül maradjon, vagy, hogy más elvégezze helyettünk. A zsidó népért csak a zsidó nép fia dolgozhat és csak zsidó munkával lehet zsidó országot felépíteni. Egyik legszentebb feladatunk a kibbus háavodá - a munka meghódítása.

Nem tévesztethetjük azonban szem elől, hogy szakismerettel és gyakorlott munkamenettel jelentékenyebb eredményeket érhetünk és miután az ország építésnek a földmeghódítása, megművelése az alapvető feladata a mezőgazdasági téren kell szakismeretekre és gyakorlatra szert tennünk. Ezzel egyben közelebb kerülünk a természethez, az anyaföldhöz, amely évszázadokon keresztül annyira hiányzott, hiszen azért voltunk földönfutók, barangoló bolyongók és üldözött páriák. Mindaddig míg nem nőttünk össze a földdel, nem vagyunk államalkotó elem és oszakis saját földünkön valósíthatjuk meg a "órá" és a neviim tanításainak szellemében a tisztultabb erkölcsi eszmények, és szociális igazságérzetünk is csak ott nyerhet kielégülést.

A chaluci eszme vállalásával jóllehet lemondtunk a polgári élet karrier kilátásairól, a konvenciók által teleszórt társadalmi érvényesülésről, de gazdagodunk nemes és büszke tudattal. Az országépítés és az errec-jiszráéli munkás társadalom öntudatos tagjai akarunk lenni. Ön-

érzetesen kiállunk a dolgozók jogaiért és egyenlőségért, küzdünk a szociális igazságért, megvédjük népünk becsületét, de öröködünk afelett is, hogy a Tóra és a m, szorá tiszteletben legyen tartva. Valamennyi poél-lel munkással karöltve küzdünk a szocialista társadalomért az új zsidóországnak igazságos alapokon való felépüléséért.

Dacis élni akarással álljunk ki a küzdőtérre, utasítsuk vissza a gunyolódókat, háritsuk el magunktól a felülről jövő leereszkedő jóindulatot és mások segítségét csak végső szükségben fogadjuk el. Törekedjünk önálló gondolkodásra és cselekedetre és bizonyítsuk be, hogy a bennünk megérlelt felismeréseket meg tudjuk valósítani. Hogy képesek vagyunk alkotni és élni abból, amit teremtetünk és munkánkkal a közösség szolgálatába tudunk állani.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a hachsarán egy meghatározott település feladatra egy meghatározott életformára készülünk fel; a kibbucra mint gazdasági munkaközösségre és társadalmi egységre. Közös földön, közös eszközökkel racionális munkamegosztással jóval jelentékenyebb termelést érhetünk el, mint ugyan olyan földterületen kisebb gazdaságokra osztva. több magángazdálkodásban fokozott kapacitású eszközökkel kevesebb munkaerővel lehet így foglalkoztatni. A közös megnövekedett munka hozama közös tulajdon és a szociális igazság szellemében a közösség szükségleteinek fedeztetére szolgál. A kibucci gazdálkodásban nem a vagyon gyarapítás az üzletszerű forgalom fokozása a vezérlő mozgóerő, hanem munka által történő területhódítás a zsidó nép számára termelés fokozása a Jisuv szükségleteinek fedezésére. A kibuccban nincs munkaadó és vállaló, kizsákmányoló és kizsákmányolt. Mindenki egyben munkaadó és munkavállaló, önmagának és a közösségnek tartozik felelősséggel. Ha közösségben felelősségteljesen dolgozik, annak gyümölcsét mint a közösség tagja önmaga is élvezi. És ugyancsak származik előny belőle, ha a közösség más és több tagja végzi el munkáját felelősségteljesen. Ezért fokozott mértékben kell a hachsarán gondot fordítani a közösségi felelősségérzésre, a munkafegyelemre és társadalmi megértésre.

Igazán egészséges kibbuci élet csak ott fejlődhet ki, ahol meg vannak a társadalmi előfeltételek. A hachsara kibbuc tagjai közös törekvés a jóra és szeretetre, a chaluci hagsaná megrendíthetetlen hite, teljes felelősség a kibbuci közösséggel és a zsidó néppel szemben jóindulatu megértés, egyforma gondolkodás, harcos következetesség, uttörő kezdeményezés szelleme és azonos világnézet kell, hogy áthassa. Ennek hiányában a kibbuc élete elsekélyesedik és keretei idővel széthullanak.

A munka az országépítés csak egyik szubsztanciája a zsidó nép újjáéledésének. A tökéletes népi megújulás csak úgy jöhet létre, ha az ujonnan lefektetett társadalmi alapokat a nemzeti kulturális értékeiből fakadnak. Vissza kell térnünk az eredeti zsidó szellemiséghez, a Toránkat ismét életre kelteni és micváinak aktuális értelmét újból megadni. És amint a munka területén a legmesszebb menő lifnim misurat hadint követjük, annál fokozottabb mértékben kell a lifnim misurat hadin elvét alkalmazni a dat területén, mely a zsidó nemzetiségnek természetes és elválaszthatatlan alkotó eleme. Küzdjünk a zsidó szabbat megszentelésért, mint az emberiség első szociális intézményeért, törekedjünk a micvot maaszijot maradéktalanul

lan megvalósítására, mélyítsük vallási érzésünket és hitünket Istennünkben, a Tora szentségében és Jiszrael regeneráló képességében. Járjunk elő a datiut és smirat hao hatoránál, jó példával, mert mint az országépítésben is úttörő munkát kell végezzünk úgy a nemzeti élet újraélesztésében is a pionir feladatai várnak reánk.

Napjainkban a hachsara újabb feladattal bővült. A szó szűkebb értelmében is hazátlanná vált és Erec Jiszraelba törekvő ifjúságnak már a galutban is otthont kell nyújtania. Hivatása a ma hachsaráinak, hogy azt az irt, mely a chavér szeretteinek elvesztésével a lelkében támadt, élettartalommal töltse meg, hogy Erecbe kiérve testben és lélekben ép és egészséges emberként léphessen a hágsáma útjára.

És jóllehet, a cionizmus programja Erecben az idők folyamán sok mindennel bővült, a feladatok megsokszorozódtak és szerteágaztak, - a hachsarák feladatai is szüntelenül bővülnek, az eredeti feladatok azonban változatlanul érvényt követelnek, mert hivatásának a hachsara csak akkor tehet eleget, ha az élet iskolája, különösképp az ereci élet előkészítője lesz.

Dávid Friedmann.
/Hechaluc Hádáti I.szám./

E g y P a l i t - H a c h s a r a .

Maroknyi ifjúság áll ma előttünk, mely maradványa a nagy európai zsidó közösségnek. Rettenetes hetek és hónapok gyötörték őket, megfosztották minden családi kapcsolattól, szülőtől, testvértől és rokontól. Otthon nélkül, elhagyottan, kérdő szemekkel tekint körül és utat keres. Keresi azt a helyet, ahol otthont találhat, ahol elcsigázott idegeire és meggyötört lelkére gyógyírt kaphat. Keresi a lehetőséget, hogy új életet kezdhessen. Új életet? Nem lehet! Új életet csak egy új hazában, egy zsidó otthonban Erec Jiszraelban kezdhet. De ilyen betegen, ilyen meggyötörtten? Képes-e ilyen állapotban dolgozni, építeni?

Megtalálja azokat, akik már rég ismerik az utat és megmutatják nekik is. Csatlakozik. De előbb meg kell gyógyítani a zsidó ifjúságot. Vissza kell nyernie alkotóképességét. És gyorsan kell cselekedni. Ma nincs arra mód, hogy éveken keresztül szniffekben, kéneken megfelelő előképzésben részesüljenek. Csak rövid idő áll rendelkezésre, hogy elméletben megismerjék a célt, amely ebből a káoszból kifelé vezet. És következik a hágsámá, a megvalósítás. Az új chavérok is hachsarákba mennek, hogy minnél előbb alijára készen álljanak.

A hachsara volt hivatva eddig is, hogy a Bné Akiba szniffekben, kéneken nevelkedett ohavérok a gyakorlatban is előkészüljenek a chaluci utra, az úttörő munkára, a kibbuoi utra, a közösségi életre és a Tora szerinti életre, hogy meg tudják állni helyüket az országépítésben. Ma azonban a hachsarának sokkal fontosabb célt kell szolgálnia. Ezt a kis söérit háplétát talpra kell állítani, életképessé kell tenni. Meg kell gyógyítani őket.

Az elmúlt borzalmas napok nagy rombolást végeztek a fiatal lelkekben. A munkatáborokban szinte belerágódott a munkaiszonya, a munka-

kerülés az ifjuság énjébe. Ha dolgoztak, felületesen végeztek mindent, ami természetes is, hisz kényszerből tették. Ennek hatása tudat alatt ott lappang a lelkükben. Vissza kell most vezetni a hachsarának chavérjait a munka szeretetéhez és megbecsüléséhez. Ezt elsősorban a mezőgazdasági hachsarában érhetjük el. Most a mezőgazdasági hachsara nemcsak előkészít az erecei munkára, hanem a chavéroknak mindennek előtt ez képes a munka megbecsülését beleoltani. Csak itt élvezheti igazán a chavér a munkájának gyümölcsét, csak itt szüretelheti le ő saját maga verejtékének eredményét. Ez a tény nemcsak a munka szeretetét plántálja a chavéroknak, hanem öntudatra is ébreszti őket egyben. Ez is fontos tényező, ami a hachsara nyújt az élethez visszatérő chavérjainak. Hisz a csomalmak napjaiban öntudatukban is megsebeztek az ifjuságot. Teljes fásultságba estek, mint az állatok, akik csak ösztönszerűen élnek. Érzékeik teljesen eltempultak. Hisz sokszor kellett testvéreik meggyilkolásának szemtanúivá lenniük. Az ilyen momentumok szinte minden emberit kiölték belőlük. A hachsarának, tehát új lelket kell adni az ifjuságnak, hogy érezni tudják azt a hivatást, ami rájuk vár. Új lelkesedést beléjük önteni, mert ez kell, hogy kíséressen minden ifjúsági megmozdulást. De nem csak a munka szeretetét ölték ki a rémuralom napjai az ifjúságból, hanem a vallásos érzést is. És megfosztották attól a tényezőtől is, amely ezt az érzést táplálta és őrizte a zsidó ifjúságban; - a békés családi otthonától. Ezt is pótolni kell a hachsarának és ez nem könnyű feladat, mivel pótolnia kell az elvesztett hozzátartozókat a meghitt kapcsolatokat. Csak így fogják visszanyerni lelki egyensúlyukat és fognak tudni szövetségre lépni a Tórával. A Tora parancsolatait a micvákon keresztül kell a chavéroknak megteremteni az új élettel, hogy életkellémévé váljanak már itt azok a micvák, amelyeknek alapján kell, hogy berendezzék életüket.

Már talán el is felejtették a szép otthoni péntek estéket, az Oneg Sabbatot, a fehér abrosszal megterített asztalt, a péntek esti melegséget, örömet és fénytárasztó gyertyákat. És hol volt ideje a munkatáborban reggelenként imádkozni? Este pedig fáradt volt. Péntek este vagy ünnepkor sokszor nem is tudta, hogy ünnep van. Ezek az emlékek már csak mint valami álmokképek élnek, a zsidó ifjuság nagy részében. De él még és nem szabad, hogy kihaljon belőle. A hachsarában mindez valósággá elevenedik. Újra természetes, hogy reggel mielőtt elindul munkájába, a tefilint ölti magára és imádkozik. A nesámá jetérá gazdagított lélekkel fogadja a szombat királynőjét és testtel-lélekkel érzi a pihenő nap áldását. Érti, mert egész héten dolgozott és ezért joga is van erre. A Tora jogosítja, mert hat napon át dolgozott. És ez öntudattal és büszkeséggel tölti el. Így lassan a hachsarában az elfásult emberből újra érző ember válik. Érti a meghitt otthon áldását. Már szellemi szükségletei is vannak. Érti, hogy nem állat már és megérzi azt is, hogy vissza kell térni a zsidósághoz, magáévá kell tenni a micvákat, amelyek egész életét szabályozták és hogy csak úgy erkölcsileg is teljes értékű zsidó, ha azok szerint él.

A hachsara egy új felismeréssel gazdagítja a chavérokat. Megismernek egy új életformát a Kibbuc Dati életformáját. Anélkül, hogy azalatt a rövid idő alatt, amit a szniffben, kénben eltöltöttek részletesebben elméletben megismernék - mint a háboru előtti időkben -, most a gyakorlatban hamarosan megismerik.

Hisz ez minden problémájukat megoldja: A felszínre kerülő érzel-
mek kielégülést nyernek. A békés közösségi életben a chavérok
megtalálják a hachsarán azt az egyént, aki őt megérti, probléma-
ikat közösen oldják meg és így kialakulnak a kapcsolatok bachurok
és bachurák között. Így már jobban érzik az új otthon melegét és
gondolataikban látják az új családot Erecben, amelynek semmi kap-
csolata nincs többé a galuttal. Ez a tény hozzájárul egy igazi
harmonikus kapcsolat kialakulásához a chavérok között a hachsará-
ban. Érzik, hogy nincs már az a hatalom, amely ezt az új életet
kezdő és új talajba gyökerező gazdag tartalommal kialakuló kap-
csolatokat szét bírja szakítani. Ezeket a kapcsolatokat nem há-
zasságközvetítő hozza létre, hanem egy közös cél. Nemcsak az a
céljuk, hogy gyermekeinkben tovább éljenek, hanem hogy új szelle-
me és hagyományok lebegjék körül a jövő generáció számára. Ez
tartalmat ad kapcsolataiknak és szeretetük nem csak általános ér-
zelmeiben gyökerezik. Ezáltal lassan a hachsará egy nagy család-
dá fejlődik, mely Erecben is együtt áll majd készen a harora a
zsidó népért, országért és eszményekért.

A hachsarába így lassan önmagától kialakul a kibbuci élet. Az az
élet, mely a Torából fakad. Ez az életforma, amely a chalu-
coké, a gazdasági és társadalmi egyenlőségben honol. Az új élet-
formában aztán a chavérok megszokják a teljes önállóságot és má-
soktól való függetlenséget. Csakis két keze produktív munkájából
él, nem veszi igénybe senkinek segítségét. A mai hachsaráknál
ugyan fennáll az a veszély, hogy mások segítségére támaszkodják,
mert ez módjában van éppen.

A chalucoknak még azt sem szabad igénybe venniük. El kell tüntet-
ni életükből a hachsarákban midőn az új életre készülnek, minden
tényezőt, ami a multa emlékeztet. Nem szabad segítségre támasz-
kodni. Inkább nélkülözzenek bár, de a falat, amit szájukba tesz-
nek, ne könyöradomány, hanem saját kezük munkája gyümölcse legyen.

Az eddig felsoroltak alapján a mai hachsarák a poklok kinjait vé-
gig szenvedett fiatalság számára óriási feladatot tölt be. Pótol-
ja részben a szniff nevelését, visszavezeti a zsidó ifjúságot ön-
magához. Visszaadja lelki egyensúlyát és azután átviszi az egyént
az új zsidó tipushoz, a chaluchoz. Egyben egy nagy veszélytől óv-
ja meg a zsidó ifjúságot. Attól a "Jécer Hárától", amely eddig
karmaiban tartotta és ezáltal meg kellett élnie ezt a nagy tragé-
diát, amely most lesúlytott rája. Most újra itt leselkedik ez és
csábítja a magas pozíció és kényelmes élet csillogásával, hogy rö-
vid idő múlva újból lesujthasson pusztító karjával. Ez a főhiva-
tása a hachsarának, hogy e+ +ól mentse meg a jövőben a hozzánk osat-
lakozó zsidó ifjúságot. Réálisan gondolkodó chalucok at nevel, akik
meg vannak győződve arról, hogy számára nincs más jövő mint Erec
Jiszráél. Tudják, hogy ott két kezük munkájából, de mint teljes-
jogu ember kell élniük. Igen, mint ember! Mert tudják, sehol a vi-
lágon zsidó tartósan mint ember nem fog élni. És ott a hachsará
érzi minden chavér ma, hogy csak Erec Jiszráél fogja tudni kár-
pótolni mindezért, amit el kellett tőrníe. Mindezeket elérni a
mezőgazdasági hachsarába lehet legtökéletesebben. Ott tudja a cha-
vér legjobban értékelni saját keze munkáját. Csak ott látja, hogy
az ő munkájával új javak keletkeztek - érzi, hogy ott teremthet.
Ott van a legtávolabb attól a környezettől, amely rossz hatást
gyakorolhat lelkére. Ott tud legjobban átrétegezõdni és felké-

szülni úgy az ereci kibbuci életre, mint az ereci nehéz hódító munkára. Itt találja meg a kapcsolatot a Torával és az anyafölddel.

A mai hachsarának nagyon nehéz lehet ezeket a feladatokat betölteniök. Az idő mulik és Erec Jisráel várja minél előbb a munkás kezeket, különösen az ifjúságot. Ezt az ifjúságot Európából csak a romániai, magyarországi és bulgáriai hachsarának áll módjukban összegyűjteni. Mi azonban nehézségeket nem ismerünk. Mi a "lamrot hakol" ifjúság vagyunk és rövidesen hachsaraink ujjászületett, testileg és lelkileg egészséges chalucokat fognak nyújtani épülő otthonunknak, ahol a Tora szellemében fogják az építő munkát végezni a zsidó nép dicsőségére.

Benjámin Cvi Feigenbaum.
/Hechaluc Hadáti I. szám./

K. Dusát Háávodah - A munka szentsége.

A. D. Gordon szavaiból.

És lesz majd azon a napon, lehelek beléd - emberfia - új lelket és érzesz majd új érzéseket. Éhséget, de nem kenyérre és szomjúságot, de nem pénzre, hanem a MUNKARA. És gyönyörűséget találsz majd minden munkádban, amit végezni fogsz, de mindenekfölött arra fog szíved vonzani, hogy minden munkádat és minden dolgodat a természetben cselekedd, az ő r ö k m u n k a, a z ő r ö k é l e t és az ő r ö k m e s s z e s é g keretében.

És lesz majd, midőn megállasz egy pillanatra, hogy kiegyenesítsd hátadat és hogy friss levegőt szívj, akkor érezni fogod, hogy nemcsak leheletnyi levegő hatolt tüdődbe, hanem megtelt egész bensőd egy titkos valamivel, amiről nem tudod, hogy mi, de ami megtermékenyíti érzedet és gondolatvilágodat, ami életet és fényt ad szellemednek. Bizonyára lesznek perceid, amikor egész magad mintegy felolvadsz a végtelenségben. Akkor elnémulsz nagy csönddel, nemcsak a beszéd, hanem az ének is szentségtörés lesz a szemedben, sőt - még a gondolat is; felfogod majd a hallgatás titkár és szentségét és oly érzés fog majd el, amit kifejezni csak a munka bír. Munkád lázas lesz és vidám és hallani fogsz egy belső hangot, ami munkádból fakad fel és így szól hozzád:

" DOLGOZZATOK EMBERNEK FIAI MINDNYÁJAN,
DOLGOZZATOK! "

És megtudod akkor és meggyőződsz róla, hogy a munkában olyan szellemi kincs rejtőzik, melynek nem látod, csak egy nagyon kis részét, csak egy oldalát, csak egy sarkát, az egész azonban nem mutatkozik meg, csak a LATÓK, csak a figyelők szeme előtt, akik minden oldalról tekintenek rá.

És a belső hangra felel a természet.

Á M E N !

Dolgozzatok embernek fiai! Ne legyen csekély munkátok értéke a saját szemetekben. Adjátok meg nekem, ami hiányom van, hogy én is megadjam a ti hiányotokat!...

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára /Hechaluc Hadáti I. szám./

A zsidóság helyzete a háboru végével.

Aki a történelem folyását dialektikusan szemléli, az nem hisz a történelem megismétlődésében. El kell azonban ismernünk, hogy előfordulnak analog események, melyeket legtöbbször ugyanazok a gazdasági és szociális körülmények idéznek elő. Különösen alkalmazható ez az elv a zsidóság történetére, amely nem ismer egy évszázadot sem pogrom, inquizició vagy üldözés nélkül.

A történelemben való megjelenésünket is gyűlölet kíséri már, mely aztán egyes korok szellemiségének, uralkodó rendszerének megfelelően változik. Ebből a szempontból megítélve az eseményeket látni fogjuk, hogy a legutolsó esztendők történései nem véletlen játékát képezték a sorsnak, hanem jól meghatározott törvényszerűségei a mai társadalmi berendezkedésnek.

A faj és vér mythosza tudományos csalás volt, melynek maszkja alatt kellett elkendőzni a ma emberiségének összes akut társadalmi, szociális, kultur és lelki problémáit. Ennek a faji elméletnek a leple alatt forrt ki a német imperializmus határozott tendenciája; meghódítani a világot és a leterített országokban megszüntetni minden szociális megmozdulást. Ijesztő volt ugyanis az európai reakció számára, akár futó pillantást is vetni a térképre. Bármerre néztek, öntudatos munkástömegekkel találták magukat szemben. Franciarszámban, a forradalmak klasszikus hazájában állandó béremelési megmozdulások. S Csehszlovákiában háborítatlanul hordozzák az utcákon a vörös lobogókat, Németország milliós munkástömegeket tudott felvonultatni, Belgiumban a szocialista párt uralomrajutása hetek kérdése volt, Spanyolországban polgárháború, Romániában és Magyarországon földalatti propaganda és mindennél súlyosabb, fenyegetőbb, nyugtalanítóbb a keleti kolosszus, Szovjetországra. És a reakció számára Ázsia sem mutatott sokkal vigasztalóbb képet. India és Kína az örök forrongások fészke. Nem mintha ennek a két óriási népnek a szociális érzelme fejlettebb lett volna, hanem mert az elnyomás és kizsákmányolás itten leírhatatlan formában nyilvánkozhatott meg.

A haladásnak, a szó- és gondolatszabadságnak, a szociális igazságokra való törekvéseknek pedig egy jól bevált ellenszere van, a háború. A bombák, srápnalek és lövészárkok elnémitanak minden jogos megmozdulást. Az ostromállapot és cenzúra pedig félelemmel tölti meg a lelkeket. Ennek a hatalmas hivatásnak betöltésére senki oly elhivatottságot nem érzett, mint Hitler Németországa. Az "új európai rend" megteremtőjének ideológiai feltételeit már megteremtette a századvégi H.S. Chamberlain.

Minden, ami nagy és nemes, az az árja, illetve germán szellem alkotása", a germániség hivatása kormányozni a világot, a szőke haju és "kék szeműek faja kell kitermelje az emberfeletti embert".

Ezekről azután már csak egy lépés választ el Hitlertől, Horst Wesseltől és a "Deutschland über Alles" üvöltésétől.

Alkalmasabb anyagot az emberiség hóhéri munkájának elvégzésére a történelem nem is találhatott volna, mint a németeket, Siegfriedek, Vilmosok és Chamberlainok utódait.